

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
El. paštas post@socmin.lt

2022-06-07 Nr. (1.19 -2022-221)2- 381

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO NR.22-8430
DERINIMO**

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektu Nr. 22-8430, nepitaria Nutarimo projektui ir jame išdėstyta pozicija ir siūlymu Lietuvos Respublikos Seimui nesvarstyti Lietuvos respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-1904 priedelio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1663.

Vertinant siūlymo nesvarstyti Įstatymo projekto argumentus, kad „siekiant parengti viešojo sektoriaus institucijų vadovų darbo apmokėjimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2022 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. 1V-209 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė sistemiškai peržiūrėjo viešojo sektoriaus institucijų vadovų atlygius bei parengė ir Seimui 2022 m. pavasario sesijoje pateiks Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektą bei kitų viešojo sektoriaus institucijų vadovų darbo apmokėjimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, taip pat Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-1904 pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo sistemiškai didinamas valstybės pareigūnų darbo užmokestis“, pažymėtina, kad šiuo metu Seime svarstomas Įstatymo projektas yra tik iš dalies susijęs su sisteminiu valstybės pareigūnų darbo užmokesčio didinimu. Kaip nurodo Įstatymo projekto Nr. XIVP-1663 rengėjai projekto aiškinamajame rašte, pareiginės algos koeficientus projekte nurodytiems pareigūnams siūloma didinti atsižvelgiant ne tik į šioms pareigūnams keliamus profesinius, išsilavinimo ir patirties reikalavimus bei vykdomas funkcijas ir uždavinius bei jų apimtį, bet ir į tai, kad šiuo metu nustatyti ombudsmenų atlyginimų koeficientai smarkiai skiriasi nuo kitų valdžios institucijų, kurių veiklą kontroliuoja ir tiria ombudsmenai (kontrolieriai), atstovų atlyginimų koeficientų, „didžioji dalis valstybės tarnautojų, kurių veiklą tiria ombudsmenai, gauna žymiai didesnę atlyginimą. Žemi kontrolierių atlyginimų koeficientai rodo valstybės požiūrį į šiuos pareigūnus ir ombudsmenų institucijoms skiriamą vietą valstybės institucijų hierarchijos sistemoje“.

Paminėtina ir tai, kad ombudsmenų (kontrolierių) pareiginės algos koeficientų, o tuo pačiu ir ombudsmenų vietos valstybės institucijų hierarchijos sistemoje klausimas keliamas ne vienerius metus ir nei vienam iš teiktų siūlymų Vyriausybė nepitarė, motyvuodama rengiama valstybės tarnybos, darbo apmokėjimo ar pan. reforma. Pastarąjį kartą siūlymą keisti vaiko teisių apsaugos

kontrolieriaus ir lygių galimybių kontrolieriaus pareiginės algos koeficientus teikė Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetas, Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIIIP-3514.

Primintina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2019 m. gruodžio 2 d. nutarimo Nr. 1195 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIP-3514“ 1 punkte pažymėjo „kad, padidinus tik tam tikrų sričių valstybės pareigūnų pareiginės algos koeficientus, būtų iškreipta valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo sistema, didėtų panašios kvalifikacijos ir panašias funkcijas vykančių valstybės pareigūnų atlyginimų dydžio skirtumai. Tikslinga sistemiškai peržiūrėti ir spręsti visų valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo problemas. Toks teisinis reguliavimas buvo numatytas naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 pakeitimo įstatymo projekte (Nr. XIIIP-4026), kurį Vyriausybė 2019 m. spalio 16 d. nutarimu Nr. 1031 „Dėl Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ pateikė Seimui“. Nei vaiko teisių apsaugos, nei lygių galimybių kontrolieriaus pareiginės algos koeficientų klausimas nėra išspręstas iki šiol.

Ne mažiau svarbu pažymėti, kad nuo Įstatymo projekto Nr. XIIIP-3514 svarstymo ir Vyriausybės pateiktų nepritarimo jam argumentų, buvo priimtas ne vienas Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymas, kuriais buvo keičiami pareiginės algos koeficientai:

2019 m. rugsėjo 19 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 priedėlio pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2431 – Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijos pirmininko ir narių;

2019 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 5 straipsnio ir priedėlio pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2751 – merų ir jų pavaduotojų;

2021 m. lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 2 straipsnio ir priedėlio pakeitimo įstatymu Nr. XIV-639 – Seimo, Seimo Pirmininko, Respublikos Prezidento ar Ministro Pirmininko paskirtų institucijų – Konkurencijos tarybos, Lietuvos radijo ir televizijos komisijos, Lietuvos kultūros tarybos, Viešųjų pirkimų tarnybos, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos;

2021 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 2 straipsnio ir priedėlio pakeitimo įstatymu Nr. XIV-873 – nustatyti žvalgybos kontrolierių įstaigos vadovo (15,5 koeficientas) ir kontrolierių pareiginės (15, koeficientas) algos koeficientai.

Įvertinant, kad šiuo metu vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus ir lygių galimybių kontrolieriaus, kurie yra taip pat kaip ir kitos ombudsmenų (kontrolierių) institucijos įsteigtos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 73 straipsnio pagrindu, o pareiginės algos koeficientai skiriasi (minėtų pareigūnų pareiginės algos koeficientas – 13), paminėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime vertindamas įvairias su valstybės institucijų veikla susijusias Konstitucijos nuostatas, yra pabrėžęs, kad valstybė [...] savo funkcijas vykdo per atitinkamų institucijų sistemą, apimančią visų pirma įvairias valstybės institucijas, o valstybės institucijų įvairovę, jų teisinį statusą ir įgaliojimus lemia valstybės vykdomų funkcijų įvairovė, visuomenės bendrųjų reikalų tvarkymo ypatumai, valstybės organizacinės ir finansinės galimybės, tam tikru

visuomenės gyvenimo ir valstybės raidos laikotarpiu vykdomos politikos turinys, tikslingumas, valstybės tarptautiniai įsipareigojimai, kiti veiksniai. Valstybės institucijos, per kurias vykdomos valstybės funkcijos, negali būti priešpriešinamos, o turi būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad būtų užtikrintos visų institucijų, vykdančių viešąjį administravimą ir (arba) teikiančių viešąsias paslaugas ir šitaip garantuojančių viešąjį interesą, sisteminės sąsajos ir tarpusavio sąveika, apimanti *inter alia* jų kompetencijos racionalų santykį, veiksmingumą, profesionalumą, jose dirbančių asmenų žinių, įgūdžių ir patirties perimamumą, taip pat tokį veiklos vykdančių valstybės funkcijas ir garantuojančių viešąjį interesą tęstinumą.

Institucijos, jų pareigūnai savo veikloje turi vadovautis įstatymais, būti nešališki, nepriklausomi, siekti nustatyti objektyvią tiesą ir sprendimus priimti tik teisės pagrindu, todėl, įgyvendindami visuomenei ir valstybei reikšmingas funkcijas, institucijos, jų pareigūnai neturi patirti grėsmės, turi būti apsaugoti nuo spaudimo ir nepagrįsto kišimosi į jų veiklą, jeigu savo pareigas jie vykdo veikdami valstybės interesais, nepažeisdami įstatymų, vadovaudamiesi Konstitucija ir teise (Konstitucinio Teismo 2015 m. gruodžio 30 d. nutarimas). Šiuo metu esantis teisinis reguliavimas, nustatantis skirtingus pareiginės algos koeficientus ombudsmenams (kontrolieriams), taip pat nustatantis kontrolieriams mažesnius pareiginės algos koeficientus už kontroliuojamų subjektų tarnautojų pareiginės algos koeficientus, panašios kvalifikacijos ir panašias funkcijas vykdančių valstybės pareigūnų atlyginimų dydžio skirtumais iškreipia valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo sistemą, taip pat gali būti laikytinas valstybės institucijų sisteminių sąsajų, sąveikos, hierarchijos pažeidimu ir spaudimu kontroliuojančioms institucijoms.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė